

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vojska na vzhodu cesarstva.

„Buban! silno budi
Nas u boj kiva! ...“
Srbska pesem.

Neradi nastavimo dnes peró. Vojska, čije začetek naznanjamo, je bratomor, kajti tako Bolgari, kakor Srbi so slovanske krvi in ima se torej ljuti boj med narodoma biti, ki sta si v rodu. To ni nikakor dobro znamenje, pa je to že stara, vedno se ponavljajoča navada, da je brat bratu, kedar v njunih srcih ne biva pravi duh krščanstva, najhujši sovražnik.

Srbi so 13. t. m. ob 11. po noči na vseh mejah prestopili na bulgarsko zemljo. En bataljon srbskih pešcev, ena švadrona konjenikov pa 15 kanonov se je podalo proti bolgarski vasi Planinci; dve drugi švadroni so na poti proti isti vasi. Bolgarski knez Aleksander izdal pa je naslednje povelje svoji vojski: Srbski kralj nam je napovedal vojsko; ukazal je, da stopi njegova vojska na naša tla. Naši srbski bratje ne, da bi nam pomagali, obrnili so se zoper našo domovino. Vojaki pokažite se srčne, Vaše matere, Vaše ognjišče velja, Vam braniti. Primite sovražnika, ki se nas zavratno loti, vkončajte ga do cela! Bratje naprej! Pomozi nam Bog in naj nas pelje v zmago!

To je srčna beseda a mi ne dvomimo, da v tem tudi srbski kralj Milan ni ostal za njim, to pa še tem lažje, ker ga je ljudstvo prisililo, Bolgarom napovedati vojsko. Napeta in zapeta sta si ta naroda že dolgo stala nasproti, izlasti pa še od časa, kar je mir, sklenjen po zadnji vojski Rusov s Turki, obveljal. V njem je bolgarski narod dobil veliko, srbski pa, vsaj kakor se je med njimi sodilo, vse premalo.

Vrh tega pa se je Vstočna Bolgarija, ki je vsled onega mira bila posebnega namestnika pa pod turško oblastjo imela, oni mesec kar čez noč združila z Bolgarijo, ki je bila samostalna pod posebnim knezom Aleksandrom že tistokrat postala. Tega države, ki so za oni

mir, rekli bi, vse stale, niso strpele, tedaj pa so posebni zbor, konferencijo, sklicale, naj bi o tem združenju obeh Bolgarij razsodil. Ali ta zbor ni prišel do konca, ker se je koj skrajja za to izrekel, da mora vse na staro priti. Namesto mira je tedaj sedaj vojska nastala. Doklej bo ta in katere države se bodo vanjo zapletle, tega sedaj se nihče ne vé prav in zato se tudi mi ne opuščamo v daljšno razpravo čez to vprašanje. Vestno pa bomo sledili in o svojem času poročili, kako da se bo cela stvar razvila.

Za dnes smemo toliko reči, da naše cesarstvo ni v nevarnosti, kakor stojé sedaj razmere, seči za me, ali paziti mu bo vsekako treba, da se mu ne stori škoda, tedaj pa mu to tudi brž ko ne treba, da zbere več vojske na dotičnih mejah, kakor bi je sicer bilo potrebno.

Kar zadeva Ruse, stojé sedaj sicer zoper Bolgare ali nič se ne vidi, da bi pa zato že za Srbe hoteli kaj storiti. Angličani pa so gotovo pomagali, če že niso sami cele štrenje zmotali. Turčija, bolen mož, bi pač rada segla vmes, pa manjka ji moči, torej še čaka, češ, da ji nekdo že priskoči v pravem času. Francija in Italija imate doma toliko opravka, da boste težko še utegnili na bojišču kaj storiti. Grki in Črnogora bodo pač rožljali ali dokler ne bo prvim Anglija, zadnjim pa Rusija namignila, ne bodo kaj počeli, če bi še tako radi kaj storili.

Nemčija je edina, katera se kaže, kakor da bi ji za one reči na vzhodu nič ne bilo mar, ali resnica nam jo bo bržkone kedaj v čisto drugi podobi razkrila. Naj pa bo z njo, kakor koli hoče, toliko je gotovo, da se je hudih reči bati.

Listi, ki so v dotiki s trocesarsko zvezo, namreč z zvezo Avstrije, Rusije pa Nemčije, pač trdijo, da se mir po Evropi zavoljo rabuke med Srbi in Bolgari nima skaliti, toda kdo jim verjame? Mi to želimo, kajti vojska nikoli ne prinese dobrega veliko, a stane vselej veliko

krvi in denarja, pa že tudi izpovemo, da nam ginéva čedalje bolj upanje, da se nam ohrani mir, ki nam ga je sila treba.

Ovéra pri naših posojilnicah.

Znano je v obče, da nimajo vse posojilnice dovolj gotovine na razpolago, da bi zamogle vsem opravičenim potrebam svojih zadružnikov ustreči, le nekatere posojilnice imajo gotovine toliko, kolikor je ravno za svoj delokrog potrebujejo. Takih posojilnic je pa le prav majhno število in večini izmed naših posojilnic pomanjkuje denarja, ne oziraje se na to, da bi morala imeti vsaka posojilnica primerno rezervo v gotovini ali tako naloženo, da jo zamore dobiti v prav kratkem času, tako da zamore ustreči vsaki čas vložnikom, ki hočejo vzdigniti svoje hranilne vloge. To seveda ni koristno za denarni zavod, če mora imeti v blagajnici suhi denar, ali naložen proti nižjim obrestim, kakor jih sam plačuje, to je efektivna izguba, pa kaj se če, mora tako biti, ker drugače zgubi zupanje pri vlagateljih. Potrebno je toraj za naše posojilnice, da bi imele pri katerem večjem zavodu primerni odprti kredit, katerega bi v slučajih potrebe zamogle hitro porabiti, potem bi jim ne bilo potrebno imeti suhega denarja v blagajnicah.

Za nemške Vorschussvereine je to lahko, ti dobijo povsod denarja in kolikor ga le hočejo od hranilnic, od drugih kreditnih zavodov in pri avstro-ogerski banki; za posojilnice vse to ne velja, one ne dobijo nikjer kredita. Veliko nado smo stavili v hranilnico ljubljanskega mesta, pa stvar se predolgo kuha. Celjska posojilnica je dala drugim posojilnicam okoli 30 tisuč glđ. posojila. Obrnila se je celjska posojilnica do banke „Slavije“ s prošnjo, da ji privoli odprtega kredita 30 tisuč goldinarjev. Po dolgem pretresovanji dovolila ji je kredita 10 tisuč goldinarjev in stavila pogoje, ki pa niso prav lahko izpeljivi. Načelstvo zveze slovenskih posojilnic obrnilo se je potem do poverjenikov banke „Slavije“, ki so imeli shod 23. junija v Ljubljani s prošnjo, v njej smo rekli, da bi naj oni, ki poznajo naše težnje, posredovali pri glavnem ravnateljstvu, katero naj bi jemalo na naše razmere ozir in dovolilo posojilnicam kredit, katerega tudi porabiti zamorejo. Poudarjali smo, da nam pod temi pogoji, ki nam jih stavi „Slavija“, ni mogoče kredita porabiti, nazivljali smo, da posojilnice itak ne potrebujejo veliko in zaradi tega se tudi banka nad to malenkostjo ne bode spodtikala, če nam na ljubo napravi kako izjemo z ozirom na naše razmere, pridobila si pa bi hvaležnost slovenskega naroda. — Vse zaman, banka „Slavija“ se res spodtika nad to malen-

kostjo, odbila je po več ko trimesečnem pretresovanji prošnjo, stavljeno do poverjenikov in pristavila, da so se vsa hranilna in posojilna društva, katera imajo posojila od banke „Slavije“ brez izjeme podvrgla onim pogojem. — Sila kola lomi — sicer so pa po Českem čisto drugačne razmere pri „založnah“, kakor pa pri naših posojilnicah. Od banke „Slavije“ rabi, kolikor nam znano, le ena posojilnica nekoliko od odprtega kredita, ker si na drug način ne more pomagati, vzdihuje pa vedno in gleda na to, da se tega kredita prej ko mogoče reši.

Ker nimamo v potrebi nikjer pričakovati pripomoči, sledi iz vsega tega, da morajo posojilnice jako previdno delovati in nikakor ne smejo segati črez svoje moči. Posebni ozir morajo jemati tudi na to, da imajo primerno svoto za vlagatelje hranilnih vlog vsak čas pripravljeno. Pri izposojevanju morajo biti posojilnice jako oprezne in naj le majhna in samo taka posojila dajejo, katera se bodo vračala v kratkem obroku. Pomagati si moremo le s tistimi močmi, na katere se moremo zanesti in to so naše lastne moči same. „Zadruga.“

Gospodarske stvari.

Kako orehovo drevo vzboljšati.

Jeseni ali spomladi naj se izkopljejo trije rovi okoli arehovega drevesa in sicer prvi rov tik debla, drugega pa na meter od debla proč. Ti rovi se morajo tako globoko izkopati, da se korenine in njeni razrastki iz zemlje na dan prikažejo. Zdaj se rovi z izluženim lesnim pepelom nasujejo in izkopano prstjo pokrijejo. Pri ponavljanju tega postopanja se potem pa prostori med izkopanimi rovi izkopljejo, da se tako z časom vse korenine orehove z izluženim lesnim pepelom pognojijo. Oreh, s katerim se tako postopa, postane zelo rodovit in nese debeli in okusi sad.

„Žležasto“ mleko.

Žležasto mleko je neki dr. Engling preiskaval. Mleko, katero je bilo preiskovano, je bilo novomolzeno in kakor se je zdelo popolnoma tako, kakor vsako drugo navadno, naravno mleko, če se je brž po molži ali dojbi skuhalo. Če so ga pa šest ur stati pustili, je pri varjanju izločevalo drobne siraste kepice in ni več vrhnje ali smetane narejalo. Ako se je še dalj časa stati pustilo, je postalo kislo, sirovina se je izločevala in med njo je bila neka prstena, vlečljiva tvarina. V ti tvarini skozi močen drobnogled ogledovani videle so se dolgo raztegnjene, nitaste celice in poleg njih drobnejše ceppljive gljivice. Ti organizmi rastejo po mnenju dr. Englinga na škodo mlečnega slad-